

Beretning om Kjødforsendelserne til England i Foraaret og Sommeren 1893.

Da Tyskland i Marts Maaned forbød Indførselen af dansk Kvæg efter en haard Isvinter, der havde hindret Udførselen af vort Kvæg særlig fra Øerne, følte Forbuddet som et haardt Slag, og det dengang allerede et Aar gamle Forbud fra Englands Side fik da sin fulde Betydning, idet vi saa godt som fuldstændig vare afskaarne fra at sende vort Kvæg til Udlandet. Vel blev Udførselen til Hamborg tilladt med en Del Indskrænkninger, men da Kvæget ikke atter kunde udføres derfra, var det kun forholdsvis lidt af vort Overskud, selve Byen kunde bruge. Nu var der vel ikke nogen Grund til at vente, at en Kjødudførsel til England vilde være lønnende, saa meget mere som Kvægpriserne dér havde været usædvanlig lave siden Efteraaret 1892, men vi havde ikke anden Udvej end at forsøge en saadan, og paa Landhusholdningsselskabets Initiativ sammenkaldtes et større Møde i Esbjerg for at forhandle om Sagen, og fornødne Forholdsregler bleve truffe for at bringe den i saa godt Spor som muligt med de forhaandenværende Midler.

Imidlertid havde den i Efteraaret 1892 paabegyndte Slagtning af Faar i Esbjerg allerede viist os, at en Udførsel af Kjød kunde finde Sted med et ret tilfredsstillende Resultat, uden at man til Transporten behøvede at anvende

særlig udrustede Skibe, ligesom Udbyttet af denne Export havde viist sig bedre, end man efter Forholdenes Natur havde ventet. Dette lod formode, at ogsaa Udførselen af Oxekjød kunde vise sig mere gunstig end paaregnet, navnlig da man tidligere havde søgt Belysning af disse Forhold med den besværlige amerikanske Export for Øje.

En fornyet Undersøgelse i Vinteren 1892—93 viste nemlig, at der foruden det frosne og afkjølede Kjød, som tilførtes Londons Kjødmarked fra Australien og Amerika, tillige tilførtes dette langt større Mængde engelsk i Provinserne slagtet Kvæg end tidligere antaget, og at dette Kjød, særlig det skotske, trods den lange Tid, det er undervejs — indtil 40 Timer, — ikke blot ankom til Markedet i god Tilstand, men ogsaa hørte til det bedst betalte paa dette, ligesom da det ankom levende til London for at slagtes der. Dette Forhold har udviklet sig lidt efter lidt, begrundet paa Londons uhyre Udstrækning og Vanskeligheden ved at skaffe Slagtehus inde i Byen; det har medført, at Kvæget maa slagtes i Omegnen og stadig fra længere Afstande, hvorved Jernbane og Dampskibe maatte tages i Brug, indtil det omsider viste sig, at man med Fordel kunde udvide disse Afstande til Rigets yderste Grænser.

Der opnaas unægtelig Fordele ved saaledes at slagte Kvæget paa Hjemstedet, Fordele, som ikke tidligere have været højt nok vurderede. Hertil maa regnes, at det betydelige Svind, som Kvæget under en længere Transport ad Landevej, Jernbane og Dampskib er udsat for, formindskes ret betydeligt, og kommer ikke blot Affaldet men ogsaa Kjødvægten tilgode, idet Svindet efter Slagtingen ikke kan komme med i Beregningen her, da dette er uundgaaelig i alle Tilfælde. Dernæst er Transporten af Kjød paa Afstande, hvor den kan finde Sted uden særlige Forholdsregler (ved Isafkjøling, Frysemaskiner o. lign.), betydelig billigere end af det levende Kvæg, og endelig maa det fremhæves, at selve Salget af Kjødet foregaar paa et reellere Grundlag end Handel med Kvæg, idet saavel

Beskaffenheden som Mængden af hint kan konstateres aldeles bestemt, ligesom man opnaar Markedsprisen for alt, hvad der fremkommer af Hud, Talg, Affald o. s. v., hvorved en Del af de Uoverensstemmelser, der give Anledning til Variationer ved Prisansættelsen af levende Dyr, bortfalder. At Kjødet skal afsættes forholdsvis hurtigt efter at være ført i Markedet, er ganske vist en betydelig Ulæmpe, den bliver dog af mindre Betydning i det store Kjødmarked, hvor Forsyningerne ere nogenlunde regelmæssige, eller hvor der er sørget for Reguleringen af Tilførselen paa anden Maade, og faar vel kun særlig Betydning i de egentlige Sommermaaneder, hvor Kjødets Holdbarhed stærkt forringes. Hvad Affaldet angaar, har det viist sig, at det ogsaa med Lethed føres til de store Byer for at sælges der.

Efter det omtalte Møde i Esbjerg indrettedes det derværende Faareslagteri til et Exportslagteri, der bortforpagtedes, og der blev truffet en Overenskomst med Esbjerg Andelssvineslagteri, hvorved alle Afsendere paa bestemte Betingelser kunde faa deres Dyr slagtede, hvilket af Stederne de ønskede. Tillige ansattes en Slagtningsinspektør til at føre Kontrol med Slagtningen, optegne Vægten af Dyrene i levende og slagtet Tilstand og til i det Hele at indsamle saadanne Oplysninger, som kunde tjene til at belyse Exporten. Et lignende Forhold oprettedes i Kjøbenhavn, hvor et Udvalg fra Kjøbenhavns Amts Landboforening havde taget Sagen i Haand og truffet Arrangement om Slagtning af Exportkvæg med Kjøbenhavns offentlige Slagtehus, idet ogsaa her ansattes en Slagtningsinspektør. Samtidig foretog jeg strax en Del Rejser til de skotske Byer Aberdeen, Edinburgh og Glasgow, som ogsaa til Liverpool og andre Steder, hvor større Slagtninger fandt Sted, for yderligere at undersøge Betingelserne for Kjødets gode Forsendelse. Ved disse bekræftede det sig, at det herved fortrinsvis kom an paa en omhyggelig og rigtig Behandling af Kjødet strax efter Slagtningen og forinden Afsendelsen. Hvor denne er udført paa en fuldt ud tilfredsstillende Maade, er det altid lykkedes at føre Kjødet i

Markedet i god og sund Tilstand uden at anvende særlig Afkøling i Skibene selv i den varmeste Tid, dog er det en Selvfølge, at der ogsaa her maa anvendes Omhyggelighed ved Stuvningen.

I en Betænkning, som jeg d. 15. April afgav til det kgl. danske Landhusholdningsselskab, har jeg omtalt, at det Kjød, der føres til det engelske Marked, bestaar af Kjød:

1) slagtet i Australien og New-Zealand og indført fuldstændig frosset (Oxer og Faar),

2) slagtet i Amerika, indført afkjølet men ikke frosset (Oxer),

3) slagtet i Provinserne (herunder skotsk, samt Liverpool og Deptford slagtet amerikansk),

4) slagtet i London (town killed meat)

og udviklet, at vi ved Forsendelsen bør søge at føre vort Kjød i Markedet som Nr. 3 og 4, og de Regler for Forsendelsen, som jeg da opstillede, gjengives her med de faa Tilføjelser og Ændringer, som senere Erfaringer have givet Anledning til. Som almindelige Regler gjælde saaledes:

at Kvæget forinden Slagtningen opstaldes tilstrækkelig længe, for at Dyret kan bringes i fuldstændig Ro efter Transporten til Slagtehuset;

at Kjødet efter Slagtningen ophænges mindst 3—4 Timer i Skygge og Lufttræk, for at den første Fordampning kan finde Sted;

at Temperaturen i Kjødets Indre derefter i Løbet af 16—30 Timer saa vidt muligt nedbringes til 10—12°C., om fornødent ved Ophængning i luftige Kjølerum;

at Kjødet derpaa indsyes i Lærred, der ogsaa vil yde Beskyttelse mod den ydre Luft;

at Indladningen saa vidt muligt finder Sted i Morgen- og Aftentimer, og at al Fugtighed, særlig Regnskyl, der vilde have en meget uheldig Indflydelse paa Kjødets Udseende, undgaaes;

at Kjødet under Transporten i Dampskib og paa Jernbane holdes i en Temperatur, der er lig med den, det har efter Afkølingen, samt

at Forsendelse af Kjød undgaaes i den varmeste Tid.

Under Transporten i Jernbanevogn og Dampskib maa Kjødet lægges paa Ryggen i enkelte Lag, som ikke trykke hinanden. En Ophængning var vel lige saa heldig, men lader sig ikke udføre, da Jernbanevognenes Højde ikke tillader den, ligesom Slingringen i Dampskibene vil være til Hinder derfor, hvor ikke særlige Forholdsregler træffes. Men Anbringelse paa Ryggen tilfredsstiller alle billige Fordringer og finder Sted for alt det engelske Kjød, der føres i Markedet, dog finder man Fjerdinger og de kort afskaarne skotske Sider ophængte. Hvad det særlig kommer an paa, er at lade Kjødet undergaa saa faa Omladninger og saa lidt Temperaturvexel som muligt. Derfor vil en længere Dampskibstransport være at foretrække for en hurtigere Rejse paa Jernbane og Dampskib.

Med Hensyn til de Markeder, vi skulde søge til, laa det nær at antage, at, da den største Del af vort levende Kvæg i de senere Aar var bleven sendt til Newcastle, det da maatte være til dette Marked. Men i saa Tilfælde maatte et Kjødmarked først oparbejdes her, da Kjødforsyningen saa godt som udelukkende sker gennem det Kvæg, der falholdes paa de store ugentlige Markeder; noget egentlig Kjødmarked af større Betydning findes ikke; thi som saadanne kan hertil ikke henregnes de ugentlige Kjødauktioner, som finde Sted hos et Par Firmaer, da den hele Omsætning dér kun spiller en ubetydelig Rolle overfor hele Forbruget, ligesom Salg derfra neppe finder Sted til Omegnen. Men Oparbejdelsen af et saadant Marked har hidtil ikke kunnet ske paa Grund af Forholdene. Vort Kjødsalg maa for en væsentlig Del være baseret paa den Del af Befolkningen, der fortrinsvis gjør sine Indkjøb sidst i Ugen, til hvilken Tid Kjødet altsaa burde ankomme, hvorimod vore Dampskibe bragte det dertil først i Ugen. I den koldere Tid, Marts og April, kunde Kjødet vel holde sig til Salget om Torsdagen, men senere blev det nødvendigt at anbringe det i Fryserum, da andet ikke havdes til Disposition, hvorfra det solgtes og afhentedes sidst i Ugen. Det solgtes da ikke som friskslagtet Kjød,

men som »chilled« (Nr. 2), og har Betydningen heraf ikke været stor for de simple Varers Vedkommende, af hvilke en Del kommer hertil, saa have de bedre lidt derunder. Hvorvidt et Kjødmarked for vort Kjød kan oprettes i Newcastle beror væsentlig paa, om det kan lykkes at drage Kjøbere fra Midtengland hertil.

Dér, navnlig i Leeds og Sheffield, hvor jeg gjentagne Gange har undersøgt Markedsforholdene, er Kjødhandelen vel mere udviklet, og der findes ogsaa vel renomerede Firmaer, som ere villige til at forhandle vort Kjød, men dels ville Omkostningerne, især saa længe en regelmæssig Forsyning ikke er mulig, let blive for store, og dels er her den samme Ulæmpe til Stede som for Newcastle Markedet, at Kjødet maatte sendes dertil først, i Stedet for sidst i Ugen. Kunde der derimod dannes et regelmæssigt Marked i Newcastle, kunde Kjøbere fra Midtengland forsynes derfra, ligesom de tidligere have hentet en Del af vort Kvæg der. I Begyndelsen, da Kjødet kunde holde sig, afgik noget dertil, senere Forsendelser herfra og fra London have ikke vist sig lønnende, men da de faa Forsendelser kun have fundet Sted ved daarligt Marked andet Steds, ere Forsøgene ikke vejledende.

Ogsaa i Edinburgh, hvortil vi have direkte ugentlig Forbindelse fra Kjøbenhavn og Aalborg, er der Mulighed for at afsætte en Del Kjød. Her er Kjødmarkedet ogsaa udviklet en Del i de senere Aar, og da Auktionssalg ere almindelige, er Kjødet dér blevet solgt ved Auktion om Mandagen, idet Skibet kommer ind om Søndagen. Heller ikke her er Tiden heldig, men de faa tilførte Sendinger have, som det vil ses af Slagteriinspektørens Beretning, bragt et ret gunstigt Resultat. Det er dog ved dette Marked, som ved de foregaaende, ikke muligt at danne sig en Mening om Forsendelsernes Udbytte under en gunstigere Aarstid, men man tør vente bedre Resultater.

Man kunde under disse Forhold kun vente at finde en regelmæssig Afsætning for vort Kjød paa Londons Central Meat Market. Ved dette store Kjødmarked,

der Aar for Aar tiltager i Betydning, og hvor der tilføres Kjød af al Slags, saavel fra England som andre Steder, hvorfra Kjødtilførsel sker, maatte vort Kjød ogsaa kunne finde en Plads i Konkurrencen, saa meget mere som den gode Dampskibsforbindelse over Esbjerg tillod Afsendelse til dette Marked baade først og sidst i Ugen. Det var altsaa hertil, at man til en Begyndelse maatte tilraade at føre Kjødet, medens der samtidig gjordes Forsøg med Sendinger til Newcastle og Edinburgh.

Den største Del af Kjødet er altsaa gaaet til dette Marked over Esbjerg, dels slagtet der og dels ført fra Kjøbenhavn, ligesom det er derfra, at der foreligger de paa-lideligste Oplysninger om det hele Foretagendes Udfald. Disse skyldes navnlig det gennem »Kjødexporten« afsendte Kvæg, hvoraf noget har været anvendt til direkte Forsøg, og som ere givne i den medfølgende af Slagtningsinspektøren i Kjøbenhavn affattede Beretning, som derfor skal omtales nærmere. Men forinden maa det erindres, at Tiden for Foretagendets Begyndelse var ikke heldig. Inden Sagen kunde blive nogenlunde indarbejdet, maatte det befrygtes, at Sommervarmen vilde lægge betydelige Hindringer ivejen for Forsendelsen, man maatte være forberedt paa Skuffelser i Form af stærke Svingninger i Kjødpriserne, og Varmen kom som bekjendt meget tidlig iaar herovre.

Den første Sending afsendtes den 16. Marts, og trods nogle Mangler ved Slagtningen o. s. v. var den opnaaede Pris paa Londons Marked dog ret tilfredsstillende, og det samme maa ogsaa siges om de i Marts, April og Maj afgaaede Sendinger, der alle kom over i god Tilstand og kunde taale Sammenligning med lignende Varer af herovre slagtet Kjød (town killed meat). Indladningen i Esbjerg var vel i Begyndelsen ikke altid tilfredsstillende, men rettedes senere, og ved Iagttagelsen af de forannævnte Forholdsregler lykkedes det at føre alt Kjødet over i god Tilstand, dog efterhaanden, som den ydre Temperatur steg, forandrede ogsaa Kjødets Udseende, det viste sig mørkere, ældre af Udseende (stale), og skjønt det ved Gjennemskjæ-

ringen viste sig frisk, var Udseendet dog saaledes, at det ikke kunde opnaa den Pris i Markedet, det efter Beskaffenheden tilkom. Det fra Esbjerg Exportslagteri leverede Kjød kom saa vidt mig bekjendt altid over i god Tilstand, fra Kjøbenhavn kunde det lade noget tilbage at ønske, dog ikke efter at det afkjøledes og transporteredes til Esbjerg i afkjølede Vogne, Kjødet fra »Kjødexporten« var altid smukt behandlet og bestod af gode, ensartede Varer. Ved at gjen-nemgaa de hjembragte Priser for dette vil det ved Udregningen ses, at Gjennemsnitspriserne for Køer pr. Pd. levende Vægt udgjorde:

I April: 17,1 Øre; i Maj: 17,42 Øre; i Juni: 15,83 Øre og i Juli: 15,78 Øre. Her var saaledes et Fald i Priserne de sidste Maaneder, hvad der var i Strid med Bevægelsen, der fandt Sted paa det levende Marked, hvor Priserne vare lave i Marts og April, for derefter at stige, og naa Højdepunktet i Juni. Priserne paa det engelske Kjød vare vel heller ikke helt tilsvarende til de nævnte, men de vare dog gennemgaaende højere de sidste Maaneder, og om end Priserne for det danske Kjød i Juni og Juli forringedes noget, ved at Udgifterne paa Grund af Afkjølingen er $2-2\frac{1}{2}$ Kroner mere for hvert Dyr, saa er dette dog langtfra nok til at forklare Prisfaldet. — Naar vort Kjød altsaa er bleven betalt med en lavere Pris, er Aarsagen den, at Sommervarmen, som omtalt, har forandret dets Udseende og indgydt Kjøberens Mistillid, hvad der viser, at Forsendelsen om Sommeren vil være forbunden med større Risiko. Dette ses ogsaa af de ved »Kjødexporten« udarbejdede Tabeller, thi medens Priserne i April og Maj ikke vare særlig store Svingninger underkastede, Gjennemsnitsprisen for Køer angives i Maj fra 15,28 til 19,32 Øre, saa finde vi for Juni fra 12,14 til 18,01 Øre, og for Juli endog fra 14,73 til 21,07 Øre. De laveste Tal ere Følger af stærkt Prisfald paa Grund af varmt fugtigt Vejr oftest med Torden, hvor store Mængder af engelsk Kjød blev bortkjørt fra Markedet som fordærvet. At det danske Kjød har maattet følge disse Prisfald er let forklarligt;

skjønt det i Reglen, saaledes bl. A. ved det betydelige Fald i Juni, viste sig fuldkommen frisk og godt. De omtalte Tal gjælde alle for Køer, hvis Kjød er solgt i London. Det laveste Tal for Juli er i Tabellerne vel 11,68 Øre, men dette er et misvisende Forsøg under særlige Forhold, hvor uforudsete Omstændigheder virkede uheldigt paa Forsendelsen. Priserne for det til Newcastle sendte Kjød ere tilsyneladende mere stabile, men kunne, paa Grund af Afkjølingen dér, ikke medregnes, og Sendingerne til Edinburg ere for faa til derpaa at bygge noget Resultat.

Forsendelsen af Kjød var som meddelt i Begyndelsen særdeles tilfredsstillende. I Maj Maaned var Temp. af det hertil ankomne Kjød 12—13° C. og Udseendet ved denne Temp. godt. Senere steg den; d. 19. Juni maalte jeg her i Newcastle 15°, midt i Juli endog 18°. Der er hjemme fra bleven foretaget nogle Afkjølingsforsøg, for at faa at vide, om en saadan bidrog til at forbedre Kjødets Holdbarhed og Udseende. Det synes dog kun at have været Tilfældet i ringe Grad, og en stærkere Afkjøling hjemme har næppe viist sin Overlegenhed, hvor Behandlingen af Kjødet i det Hele har været tilfredsstillende, og Transporten er foregaaet direkte. Derimod har Afkjøling sikkert været nødvendig for det fra Kjøbenhavn over Esbjerg sendte Kjød, thi det har næppe været muligt at bringe Afkjølingen saa langt ned eller at holde Kjødet saa længe frisk i den varmeste Tid i Kjøbenhavn som i Esbjerg. Dette fremgaar tildels af nedenstaaende Forsøgssendinger, af hvilke jeg kun har medtaget dem, jeg selv har haft Lejlighed til at undersøge herovre, eller for hvilke jeg dog har paalidelige Oplysninger. Da Kjødet efter 24—36 Timers Ophængning vil have antaget den ydre Lufts Temperatur, er det let forstaaeligt, at det ved Ankomsten hertil vil have naaet denne, selv om en stærk Afkjøling er gaaet forud, men den har paa den lange Transport selvfølgelig bidraget til at forlænge Kjødets Holdbarhed.

1. Den 18. Maj afsendtes 32 Stk. Kvæg til Newcastle; det opgaves ved Afsendelsen at have en Temperatur i Laar

af 20° og i Bov af 18° C. Dette maa have været meget utilstrækkeligt afkjølet, og det kan derfor ikke forundre, at to af Kroppene, der, efter at have været 6 Timer i Kjølehus, vare blevne afkjølede til 9—10° C., efter Modtagerens Sigende var i bedre Kondition end det øvrige.

2. Om en Sending d. 26. Maj til Newcastle, der ved Afsendelsen holdt 14—15° C., men hvoraf 2 Kroppe vare afkjølede til 5½—7°, og 2 andre til 9—11°, henholdsvis maalte i Laar og Bov, meddelte Modtageren, at det afkølede kom i bedre Tilstand end det andet; men at det hele iøvrigt var tilfredsstillende; og samme Resultat gav noget d. 26. Maj til London over Esbjerg sendt Kjød, der havde været endnu stærkere afkjølet, nemlig respektive til 3—4° og 2½—3°. Maalingen ved Ankomsten gav baade for afkjølet og ikke afkjølet 13°.

3. Den 1. Juni afsendtes til Newcastle 4 Kroppe i Fjerdingen, afkjølet henholdsvis til 4—5½°; 6—8°; 6—9°; og 10—11½°; Temp. ved Ankomsten 13°. Det sidste erklæredes for daarligt konserveret, for det øvriges Vedkommende var der ingen Forskjel og denne i det hele kun ringe.

4. Om en Sending til London d. 5 Juni, hvor 5 Kroppe vare afkjølede til 8—9°, medens det øvrige holdt 14°, meddeler Modtageren, at det afkølede kom i lidt fastere Tilstand end det andet.

5. Den 26. Juni afgik til London 5 Kroppe afkjølet til 8—9° og en uafkjølet 14°. Ved Ankomsten var Temp. 15½—16°. Kjødet saa ens ud; naar det ikke afkølede opnaaede en ringere Pris var det begrundet i dets ringere Kvalitet som Kjødvare.

6. 3 Sider afsendte d. 30. Juni holdt da 4½—6°, 9° og 14°, medens en ikke afkjølet maalte 19°. Temp. maalt ved Ankomsten var 18°. Ved Ophængningen i Markedet om Eftermiddagen kunde det ikke afgjøres, hvilken der havde været afkjølet. De solgtes til samme Pris næste Morgen. Temp. var da 18½°.

7. Kjødet af 5 Køer, som afsendtes til London d. 3. Juli med en Temp. af 12—13°, maalte ved Ankomsten 18°. Det

kom i Markedet d. 6., men, da dette lukkedes meget tidligt paa Grund af Festligheder (Hert. af Yorks Bryllup), maatte det hænge over til næste Dag trods den stærke Varme. Temp. i Kjødet var d. 7. steget til 19—20°, den højeste jeg har iagttaget. Det ankomne Esbjergkjød viste samme Temp. som Kjøbenhavnerkjødet, men det saa bedre ud, da det sidste var i høj Grad »stale«, og en solgt Side af hint sendtes endog tilbage som »stinkende«.

8. Den sidste kontrollerede Sending paa 4 Køer var afkjølet til henholdsvis 6—8°, 10—12° og 14—15° og en ikke afkjølet maalte 18—19°, for de første 3 var Temp. ved Ankomsten 16—17°, for den sidste 18°. Det samtidig ankomne Esbjergkjød viste 17°. Det kom for sent ind i Markedet til at sælges; det lavest afkjølede Kjød viste sig da bedre og fastere for Følelsen, men Dagen efter, da Salg fandt Sted, var alt ens, dog var det ikke afkjølede i den meget varme Luft bleven »stinkende«.

Det vil af disse Forsøg ses, at det er lykkedes at bringe velbehandlet Kjød over som salgbar Vare under langt højere Temperatur, end man havde ventet at kunne gjøre det. Foraarets og Sommerens Temperatur har jo været usædvanlig høj, men det maa tillige mindes, at Luften har været meget tør; fugtig og stille Luft navnlig ved Torden viste sig altid uheldig, og man tør vel vente gode Resultater ved Forsendelse i Vinter- og Foraarsmaanederne. Derimod vil en Forsendelse i August og September, selv om disse ere kjøligere, ikke kunne tilraades; thi da Kjødet ofte maa hænge over paa Markedet, vil dette i sig selv frembyde en Fare, da Markedet paa denne Aarstid maa anses for at være særlig inficeret. Det har tillige vist sig, at i den varmere Tid, før Afkjølingen af det københavnske Kjød fandt Sted, kom Esbjergkjødet bedst over, men ogsaa senere kunde lige gode Varer i Reglen staa Maal med dette. I det hele have gode, velfedede Varer under alle Forhold hævdet Stillingen, præsenteret sig bedst og opnaaet den højeste Pris, og selv indenfor denne Gruppe hævdede det bedste Forrangen. Det vil

ogsaa kunne ses af de omhandlede Tabeller, hvor man som Regel vil finde, at af samtidig afgaaede Sendinger have de, der hjemmefra viste højest Kjødprocent, opnaaet bedste Priser. Det vilde derfor være i høj Grad til Gavn for vort Marked, om der overalt hjemmefra kunde foretages et lignende Udvalg af Dyr, som har fundet Sted gennem »Kjødexporten«, saa at der fremkom et bestemt Mærke af første Klasses Varer. Det vilde bedst kunde ske, naar Slagtningen koncentreredes saa meget som muligt, og kun det virkelig gode betegnedes som saadant, og jeg skulde meget ønske, at ogsaa Landboforeningerne andet Steds kunde træde til og tage sig af Afsendelsen, eller der kunde oprettes en lignende Kontrol som i Kjøbenhavn og Esbjerg. Det vilde derved være muligt at skaffe Tillid til vort Kjød, og skaffe det solide og faste Kjøbere selv til Tider, hvor Salget vilde være trykket. Jeg finder mig berettiget til at gjøre denne Slutning, da Kjødet fra »Kjødexporten« altid har været let at sælge og undertiden har været bestilt forud til Dagens Pris, ligesom en lignende Klassificering har været forsøgt for en Del af Esbjerg Exportslagteri. Skjønt der ogsaa andre Steder fra er sendt meget godt Kjød, saa er det desværre saa, at vore Sendinger navnlig i den senere Tid have indeholdt en Mængde daarlige og slette Varer, som ved deres Mængde have bidraget til at forringe vort Renomé. Jeg haaber dog, at dette kun er et exceptionelt Forhold, hidrørende fra, at slige Varer iaar kunde kjøbes hjemme til en meget lav Pris, og derved gjort det muligt at sende saadant Kjød, der til sine Tider intet koster, men paa den anden Side i godt Marked giver stor Gevinst. Mere Stabilitet i Kvæg og Kjødhandelen vil forhaabentlig virke hæmmende paa denne Trafik.

Men bør vi saaledes undgaa at sende daarlige Varer, saa gjælder det selvfølgelig i højere Grad om Kjødet af angrebne og syge Dyr. I tidligere Beretninger har jeg meddelt, at tuberkuløst Kjød i Reglen kasseres herovre, naar det opdages, og jeg kan i saa Henseende meddele, at en saadan fuldstændig Konfiskation af dansk Kjød har

fundet Sted i Edinburgh og i den senere Tid her i Newcastle. Vanskeligheden ved at konstatere Sygdommen hos slagtede Dyr synes at have forledet enkelte Afsendere hjemme til grove Misbrug. Der ligger heri en stor Fare for det hele. Ikke blot vil Eftersynet af vort Kjød blive strængere og mere indgaaende, hvorunder ellers gode Varer kunne komme til at lide, men den Stemning, der herovre er for at komme al fremmed Import tillivs, vinder derved forøget Næring. Naar man hidtil har lagt saa faa Hindringer ivejen for Indførsel af Kjød, er det for en Del begrundet i, at det fra Amerika ankomne Oxekjød alt bestaar af gode, fedede Varer, som der ikke har været Grund til at anse for sundhedsfarlige. Ikke desto mindre har her været Spørgsmaal fremme om Mærkning af fremmed Kjød, og naar det endnu ikke har fundet sin Løsning, er det paa Grund af Vanskeligheden ved dets Gjennemførelse i Praxis, og for ikke at hindre den store oversøiske Tilførsel, som man anser for sund og ikke kan undvære. Overfor vor Indførsel vilde man ikke behøve at tage Hensyn; et Forbud vil ikke være af nogen Betydning for Englands Forsyning med Kjød. Men selv om man ikke vil gaa saa rigoristisk frem, kan det skærpede Eftersyn, hvor Mistanken er vakt, medføre saa megen Ulæmpe og saa store Tab, at Sagen kan blive alvorlig nok. Der maa derfor arbejdes hen paa at saadant ikke sker, ved at der i den Henseende tages betryggende Forholdsregler forinden Afsendelsen. Ved større Centralslagterier var det vel muligt at etablere en saadan Undersøgelse, som allerede nu finder Sted nogle Steder; det har desværre viist sig, at den burde finde Sted overalt, hvor der slagtes. Jeg indser vel, at et Paabud om Undersøgelse af Exportkvæg før og efter Slagtningen vil medføre Ulæmper og Bekostning, men det kan næppe undgaas. Rimeligvis vil dette føre til en stærkere Koncentration af Slagtningerne, hvad jeg som foranført ogsaa i anden Henseende anser for heldig —, og det bliver den eneste Vej, ad hvilken der kan opnaas Betyggelse for den hæderlige Afsender overfor en uhæderlig Fremgangsmaade.

Fra Esbjerg og Kjøbenhavn, hvor Kontrol finder Sted, er der ikke fremkommen Klager, og jeg har haft Lejlighed til at undersøge et paabegyndt Exportslagteri i Frederikshavn, som indrettes af Private, men som støttes af Handelsforeningen og de lokale Landboforeninger der. Her er man villig til at underkaste sig en lignende Kontrol, som forhaabentlig vil blive etableret. Men ogsaa i andre Byer, særlig Aalborg turde den blive nødvendig, saaledes som den allerede var det, da den levende Udførsel fandt Sted.

Med Hensyn til Transporten af Kjød i Jernbanevogne og paa Dampskibe har jeg allerede omtalt, at den maa finde Sted med Kjødet liggende paa Ryggen, Side om Side. I de dertil benyttede ventilerede Jernbanevogne har man været i Stand til at anbringe to Lag over hinanden ved Hjælp af løse Plankehylder, der kunne anbringes efterhaanden, som Vognen fyldes. I de Skibe, som afgaa fra Øerne og de sydlige østjyske Byer, og derfra medtage mindre Mængder af Kjød, vil det altid være let nok at skaffe bekvem Plads til dette i Lugeaabningerne, anderledes er det med dem, der afgaa fra Kjøbenhavn og Esbjerg. Særlig fra sidstnævnte Sted har det ofte skortet paa Plads, og Stuvningen har til sine Tider været utilfredsstillende, idet Kjødet, naar større Mængder er kommen paa engang, er blevet anbragt i flere Lag ovenpaa hinanden i Lugeaabningerne. Det vil derfor være nødvendigt, at der her reserveres særlig Plads for Kjødet, der bedst anbringes under Lugerne eller saaledes, at der kan skaffes Lufttræk. Ved en lignende Indretning som i Jernbanevognene vil det ved et løst Plankelag kunne anbringes i to Lag, og Kroppen bør lægges med Bagparten ud mod Lugeaabningerne. Herved lettes Udlosningen, og Kjødet sker mindre Overlast ved denne; tillige skal jeg atter fremhæve, at Indladningen maa ske tørt.

Afgangstiden for Skibene fra Esbjerg er meget heldig til Londonnermarkedet, idet Torsdagsskibet kan benyttes for Markedet de sidste Ugedage, og Lørdagsskibet for de bedste Varer, Stude og Køer, til Tirsdags-

markedet. Skibet om Torsdagen vil næppe blive benyttet. Fra de øvrige Havne er det derimod ikke heldigt, at Skibene komme til Newcastle om Søndagen; thi her ere de sidste Ugedage absolut gunstigst for Salget. Det viste sig vel ved vore første Sendinger i den koldere Aarstid, at Kjødet kunde hænge til Salg om Torsdagen, men vil man forsøge at oparbejde et større Marked i Newcastle, maa det dog anses for nødvendigt, at Kjødet kommer dertil Torsdag Morgen tidlig. Anden Dag er ikke heldig, man maa ved et saadant Marked kunne gjøre Regning paa Kjøbere fra andre Byer, der maa have Kjødet om Fredagen. Da vore andre Produkter, Smør og Flæsk, imidlertid skulle føres frem til Mandagsmarkederne, og det vel kun vil være en mindre Del af disse, der kunne anbringes her midt i Ugen, kan en fuldstændig Ændring af dette Forhold ikke finde Sted. Paa den anden Side vilde det dog heller ikke være heldigt, om alle Skibene indkom til Newcastle om Torsdagen med Kjød; Tilførslerne turde da blive for store, saalænge Kjøberne endnu ikke havde fundet Vej hertil, og det maa erindres, at Hjemmeslagtning i Newcastle endnu er mest almindelig; saa selve Byen kun kan bruge forholdsvis lidt.

Derimod vilde det være ønskeligt, om et Skib kunde afgaa fra Kjøbenhavn om Mandagen saa betids, at det kunde anløbe Frederikshavn og komme til Newcastle Torsdag Morgen. Til denne By vilde ogsaa let Kjød fra Aalborg kunne føres med Jernbane. En saadan Baad vilde medføre flere Fordele for Forsyningen af Newcastle Marked. Frederikshavn har en fortrinlig Havn, der er let at anløbe, det er mig meddelt, at Indladning derfra kan finde Sted til enhver Tid i Døgnet, saa at en regelmæssig Rute kan ventes opretholdt. Naar et Slagteri dér kommer i Gang, vil den ulige lettere Forbindelse med England ved direkte Skib i Stedet for med Jernbane over Esbjerg medføre, at man saa længe som muligt vil vedblive at sende Kjødet ad den Vej, saa at man tør gjøre Regning paa, at Forsyningen til Markedet vil blive nogenlunde regelmæssig,

hvad der er nødvendig for at bringe dette frem. Dette vil ikke kunne iværksættes fra nogen anden By. Vilde man optage den tidligere Dampskibsforbindelse mellem Esbjerg og Newcastle, vilde Følgen af, at et Skib derfra afgik til den angivne Tid paa Grund af Havnens gode Forbindelse med London, let blive, at Forsendelserne til Newcastle vilde blive afhængige af Markedet i London og helt udeblive, naar dette en enkelt eller flere Gange viste sig fordelagtigere, medens under omvendte Forhold en Overfyldning vilde finde Sted, hvad der vilde være meget ugunstigt for Oparbejdelsen af et fast Marked. At lade et saadant Skib afgaa fra Aalborg i Stedet for fra Frederikshavn, kan heller ikke tilraades, skjønt dette ogsaa er ønsket. Afgangen fra Kjøbenhavn maatte da ske tidligere, og Søndagen vilde lægge Hindringer ivejen herfor, foruden at den lange Sejlads yderligere vilde forlænges, og Ruten vilde blive langt mere usikker, da Sejladsen op ad Limfjorden ofte vilde frembyde Vanskeligheder baade om Efteraaret paa Grund af Taage og om Vinteren tillige ved Ishindring. Denne By vil desuden, som sagt, let kunne benytte Jernvejen til Frederikshavn og har dertil Fordelen af Torsdagsforbindelsen saavel med Newcastle som Leith.

Som fremhævet kan man ikke uddrage nogen Slutning om Muligheden af at oparbejde et saadant Marked af hvad, der hidtil er ført til Newcastle, men ved en saadan direkte Dampskibsforbindelse med en dansk By, hvorfra Kjødet blev henvist til at søge dette, vilde et alvorligt Forsøg blive gjort, og der er Grund til at antage, at det vil føre til et godt Resultat.

Endnu skal jeg med nogle faa Ord omtale Udladningsforholdene herovre. I Newcastle og Leith, hvor Skibene fra Kjøbenhavn og Aalborg have udlosset under Tag, ere disse efter at de første Vanskeligheder ere overstaaede, ret tilfredsstillende, og Kjødet kan bringes i god og tør Tilstand til dets Bestemmelsessted.

I Parkeston findes derimod ingen saadanne dækkede Skure ved Udladningspladsen, og da Losningen foregaar ved Hjælp af store Dampkraner, ville de ikke kunne an-

bringes. Udlosningen maa her desuden foregaa hurtig, da Skibene kun opholde sig meget kort; der er saaledes ingen Tid til at afvente Ophøret af et muligt indtrædende stærkt Regnskyl, saa meget mere, som Kjødet's Losning tager forholdsvis lang Tid. Skjønt man, saavidt mig bekjendt, ikke hidtil har været udsat for Uheld af den Slags, saa er jeg dog fra flere Sider bleven gjort opmærksom paa Ønskeligheden af, at dette Forhold kunde forandres derved, at Skibene fik et længere Ophold i Parkeston. — Paa-læsningen paa Jernbanevognene foregaa nu med mere Regelmæssighed end i Begyndelsen, men med Udladningen paa Bishopsgate Station kunde der ønskes nogen Forandring. Naar Kjødet kommer ind paa en Tid, hvor det strax kan føres i Markedet, er alt vel, men undertiden maa det blive Natten over paa Stationen, og da frembyder den Perron, hvor Udladningen finder Sted, ikke de gunstigste Forhold. Da dette dog er en Sag, der bedst ordnes af Modtagerne, har jeg i Forbindelse med disse søgt at opnaa Forandring, og Opmærksomheden er bleven henledet paa en anden Losseplads, hvor Kjødet kunde ophænges i nogle dækkede Hvelvinger, som muligt kunde benyttes. Men der maatte saa træffes nogle Foranstaltninger, for at en hurtigere Udladning kunde finde Sted, og da disse ville medføre Bekostning, der dog maaske vil kunne indvindes ved Besparelse af Arbejdskraft, kunne de ikke ventes iværksatte før vedkommende Jernbaneselskab faar Vished om, at vor Kjødexport vil blive af nogen Betydning. Det er dog en Sag, som atter vil blive taget op, naar en endelig Plan foreligger, og Hr. Tegner (Tegner, Price & Co) har lovet sin Assistance i denne.

Det vil af denne Beretning fremgaa, at det er vanskeligt at dømme om vor Kjødexport vil vise sig lønnende i Fremtiden, d. v. s.: om vort Kjød efter Markedets Beskaffenhed vil kunne hjembringe omtrent de samme Priser som det levende Kvæg, dersom det kunde være bleven sendt herover; men ét har den paabegyndte Export dog viist, at vi kunne føre Kjødet over paa en tilfredsstillende

Maade, og mere Sikkerhed i denne Henseende kan endnu naas. Det er dog min Overbevisning, at vi ved en Vinterexport ville opnaa bedre og sikkrere Resultater end hidtil, og at disse ville kunne blive tilfredsstillende ved en regelmæssig Forsendelse, saa at vi atter ville blive i Stand til at optage det engelske Marked som Konkurrent til det tyske. Men dertil hører atter, at man arbejder paa at naa Maalet med den Omhu, Besindighed og Ihærdighed, der nøje afvejer Fordelene og Manglerne i Forhold til vore andre — eller rettere vor anden — Afsætningskilde, og fremfor Alt, at Sagen støttes ved en reel Fremgangsmaade fra Afsendernes Side.

Som et Uddrag af foranstaaende Beretning skal jeg til Slutning tillade mig at fremhæve, at der ved Fortsættelsen af vor Kjødexport arbejdes hen til

at al Exportslagtning saa vidt muligt samles i enkelte større Slagterier ved Exporthavnene, hvorved en rigtig og ensartet Behandling af Kjødet sikkres, og hvorved det vilde blive muligt at afsende første Klasse Varer som særligt Mærke.

at man ved forudgaaende Undersøgelse søger at undgaa Afsendelsen af afmagrede, tuberkuløse og nødslagtede Dyr.

at der haves et tilstrækkeligt Antal særlig indrettede, ventilerede Jernbanevogne til Transport af Kjød til Exporthavnene i Esbjerg og eventuelt Frederikshavn;

at der indrettes særlige Rum til Kjød i de Skibe, der skulle overføre større Mængder af dette, saa at Stuvningen altid kan foregaa paa en hensigtsmæssig Maade.

at der gjøres et Forsøg paa at danne et fast Marked for vort Kjød i Newcastle ved Afsendelse af et Dampskib fra Kjøbenhavn hver Mandag, anløbende Frederikshavn, saa at det kan naa Newcastle Torsdag Morgen.

Newcastle, Septbr. 1893.

Ærbødigst

Johannes Arup.

Til

Det kgl. danske Landhusholdningsselskab.
